

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Ahola, Sari; Ohranen, Sari; Neittaanmäki, Reeta

Title: Suomalaisen viittomakielen taitotasokuvainten ja arviointikriteereiden kehittäminen Yleisissä kielitutkinnoissa

Year: 2019

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittajat, 2019

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Ahola, S., Ohranen, S., & Neittaanmäki, R. (2019). Suomalaisen viittomakielen taitotasokuvainten ja arviointikriteereiden kehittäminen Yleisissä kielitutkinnoissa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 10(2). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2019/suomalaisen-viittomakielen-taitotasokuvainten-ja-arviointikriteereiden-kehittaminen-yleisissa-kielitutkinnoissa>

Suomalaisen viittomakielen taitotasokuvainten ja arviointikriteereiden kehittäminen Yleisissä kielitutkinnoissa

---

Artikkelissa kuvaamme lyhyesti suomalaisen viittomakielen taitotasokuvainten ja arviointikriteereiden kehittämistä ja siihen liittyvää validointiprosessia Soveltavan kielentutkimuksen keskuksessa. Suomalaisessa viittomakielessä ei aiemmin ole ollut yhtenäisiä, teoreettisesti määriteltyjä kuvauksia viittomakielen taidon kehittymisestä. Nyt kehitetyissä taitotasokuvaimissa ja arviointikriteereissä viittomakielen taito on kuvattu kuusiportaisella asteikolla kolmessa eri osataidossa: viittomakielen ymmärtämisessä, viittomakielen itsenäisessä tuottamisessa ja viittomakielisessä keskustelussa. Kuvaimia ja kriteereitä voidaan soveltaa eri käyttötarkoituksiin, kuten kielen opetukseen, kielitaidon arviointiin tai itsearviointiin.

Julkaistu: 13. maaliskuuta 2019 | Kirjoittanut: Sari Ahola, Sari Ohranen ja Reeta Neittaanmäki

Eurooppalainen viitekehys (EVK) (2001, 2018) on kirjallisten taitotasokuvaimien myötä tehnyt näkyvämmäksi kielitaitoon liittyvien piirteiden kehittymisen perustason kielenkäyttäjän tasolta taitavan kielenkäyttäjän tasolle. Viitekehysten kuusiportaiset osaamisasteikot ovat yhdenmukaistaneet kielten opetusta, oppimista ja arviointia, ja tästä syystä sitä on hyödynnetty opetussuunnitelmissa, arvioinnissa, opetuksessa sekä oppikirjojen ja opetusmateriaalien laadinnassa. (Ks. myös Inha & Mattila 2018.)

Eurooppalainen viitekehys on alun perin kehitetty puhuttuihin kieliin, mutta vuonna 2018 sitä laajennettiin ja siihen lisättiin myös kuvaimet viittomakielelle (EVK 2018). Viittomakielen kuvaimet on laadittu EVK:n pohjalta vuosina 2012–2015 Euroopan neuvoston PRO-Sign -projektissa, ja ne on tarkoitettu viittomakielen opettamisen, oppimisen ja arvioinnin tueksi (Leeson, van den Bogaerde, Rathmann & Haug 2016). Viittomakielen PRO-Sign on viitekehysten tavoin avoin ja joustava asteikko, jota voidaan soveltaa eri tarkoituksiin. Toistaiseksi näitä viittomakielisiä viitekehysjä ei ole Suomessa sovellettu kovin laajasti suomalaisen viittomakielen opetuksessa ja arvioinnissa. Nyt kuitenkin Soveltavan kielentutkimuksen

keskuksessa (Solki) Jyväskylän yliopistossa on kehitetty taitotasokuvaimet ja arviointikriteerit, jotka ovat ensimmäiset laajemmat kuvaukset suomalaisen viittomakielen taidosta ja joissa edellä mainittuja viitekehyksiä on hyödynnetty.

Suomalainen viittomakieli ja Yleiset kielitutkinnot

Taitotasokuvainten ja arviointikriteerien kehittämisen taustalla on tavoite sisällyttää suomalainen viittomakieli yhdeksi Yleisten kielitutkintojen (Yki) tutkintokieleksi, koska tällä hetkellä viittomakielessä ei ole olemassa kielitaidon arviointiin keskittyvää järjestelmää. Kuurojen liitto ry vastasi usean vuoden ajan viittomakielen arvioinnista järjestämällä kielitenttejä (A- ja K-tason tentit). Tentit oli suunnattu pääasiassa viittomakieltä vieraana kielenä opiskeleville kuuleville kielen oppijoille. Viime vuosina tenttien järjestäminen kuitenkin lopetettiin, koska Kuurojen liitossa koettiin, että kansalaisjärjestönä sen tehtäviin ei kuulu vastata kielitaidon arvioinnista, ja koska tenttejä pidettiin sisällöltään ja rakenteeltaan vanhentuneina. Maahanmuuttajien määrän kasvu ja viittomakielisten kielellisiä oikeuksia turvaava viittomakielilaki (359/2015) ovat kuitenkin lisänneet tarvetta viittomakielen taidon arvioinnille. (Opetushallitus 2012; Sivunen, Tossavainen & Ahola 2014.)

Suomalaisen viittomakielen liittäminen Ykiin aloitettiin jo vuonna 2012, jolloin julkaistiin selvitys viittomakielen sisällyttämisestä Ykiin (Opetushallitus 2012). Selvityksen mukaan suurin tarve on ennen kaikkea perus- ja keskitason tutkinnoille, joissa odotettu osallistujamäärä vuodessa on yhteensä n. 190 henkilöä. Viittomakielen tutkinnossa on mahdollista soveltaa monella tavoin puhuttujen kielten sisältöjä ja tutkintojärjestelmän käytänteitä, mutta puhuttujen kielten neljä osataitoa eivät sovellu viittomakieleen, koska viittomakielessä on erilainen modaliteetti (kieltä tuotetaan käsien ja vartalon liikkeillä sekä kasvojen ilmeillä) ja kielestä puuttuu kirjoitusjärjestelmä. Tästä syystä viittomakielen tutkintoon suunniteltiin vain kolme osataitoa: viittomakielen ymmärtäminen, viittomakielen tuottaminen ja kasvokkainen keskustelu. (Opetushallitus 2012.)

Kun tutkintoa lähdettiin selvityksen jälkeen vuonna 2013 suunnittelemaan Ykissä, osakokeiden nimityksiä tarkennettiin. Viittomakielen tuottaminen muutettiin viittomakielen itsenäiseksi tuottamiseksi, jotta osataidon sisältö tulee paremmin esiin. Itsenäisessä tuottamisessa on kyse yksin viitottavasta, ilman vuorovaikutusta tapahtuvasta tuottamisesta. Kasvokkainen keskustelu taas muutettiin pelkästään viittomakieliseksi keskusteluksi, koska testitilanteessa vuorovaikutukselliset testitehtävät eivät välttämättä ole aina kasvokkaisia keskusteluja. Testitehtävissä simuloidaan erilaisia vuorovaikutustilanteita, joissa osallistujan on viitottujen ohjeiden perusteella osattava reagoida toivotulla tavalla tilanteessa. Myöskin varsinaiset keskustelut ja haastattelut tapahtuvat tietokonevälitteisesti, ja tästä syystä osallistuja ei voi vaikuttaa keskustelun etenemiseen, vaan ne ovat ennalta ohjattuja ja osallistujan on toimittava tilanteessa ohjeiden mukaan.

Viittomakielen taitotasokuvaimia ja arviointikriteereitä lähdettiin rakentamaan edellä mainittujen kolmen osataidon pohjalta. Koska kuvainten ja kriteerien ensisijainen tarve liittyi mahdollisesti tulevaisuudessa Ykiin liitettävän viittomakielen tutkinnon tarpeisiin, kehittämisessä käytettiin hyväksi eurooppalaisen viitekehyksen ja PRO-Signin lisäksi Ykin puhuttujen kielten taitotasokuvaimia ja arviointikriteereitä. Tästä syystä taitotasokuvaimissa ja arviointikriteereissä käytetään myös asteikkona Yleisten kielitutkintojen taitotasoasteikkoa 1–6. Ykin taitotasot

linkittyvät viitekehukseen seuraavalla tavalla: perustaso 1–2 vastaa taitotasoja A1–A2; keskitaso 3–4 vastaa taitotasoja B1–B2 ja ylin taso 5–6 vastaa taitotasoja C1–C2 (ks. Yleiset kielitutkinnot 2019).

Viittomakielen taidon kehittymistä kuvaavien taitotasokuvainten ensimmäiset versiot kehitettiin vuosina 2013–2014. Tuolloin Ykissä työskenteli viittomakielen projektitutkija, jonka työtehtäviin kuului viittomakielen tutkinnon suunnittelu ja tutkintoa ohjaavien viitekehysten laatiminen. Tutkinnon kehitystyö jäi kuitenkin kesken, koska viittomakielen tutkinnon toteuttamisesta luovuttiin taloudellisten ja teknisten ongelmien vuoksi. Suurimmat tekniset ongelmat liittyvät tutkinnon yksikielisyyteen.

Yksikielisyys tarkoittaa sitä, että kaikki ohjeet ja tutkintotehtävät ovat pelkästään viittomakielellä, mikä vaatii tehtävän laadinnalta ja tutkinnon tekniseltä toteutukselta monien eri asioiden huomioimista. Teknisessä toteutuksessa on esimerkiksi ratkaistava se, miten kaikki tehtävissä tarvittavat elementit (esim. ohjeistus, viitottu teksti ja tehtävään liittyvät kysymykset) voidaan nähdä yhtä aikaa ja miten niihin voidaan tarvittaessa palata. (Sivunen ym. 2014.) Haasteita tutkintojen toteutukselle tuovat myös tuottamisen tehtävissä videotiedostojen tallentaminen ja niiden tiedostokoko. Lisäksi teknisissä ratkaisuissa tulee huomioida viittomakielen kolmiulotteisuus ja ei-manuaaliset osat (kasvojen ilmeet ja suunliikkeet) (Opetushallitus 2012). Yksikielisyys on kuitenkin hyvin perusteltavissa tutkintoon osallistujien kautta. Opetushallituksen selvityksessä (2012) todettiin, että todennäköiset tutkintoihin osallistuvat ovat viittomakielen opiskelijoita (tulkkio opiskelijoita, viittomakielisen ohjauksen opiskelijoita) ja kuuroja maahanmuuttajia. Koska etenkin maahanmuuttajataustaisten oppijoiden ei voida olettaa hallitsevan viittomakielen lisäksi suomen tai ruotsin kieltä, on tutkinnon oltava yksikielinen.

Viittomakielen tutkinnon suunnittelua jatkettiin vuonna 2016, jolloin aloitettiin Ykin koko tutkintojärjestelmän digitalisointi (ks. Kekin, Rahikaisen ja Vistin artikkeli tässä verkkolehden numerossa). Tässä yhteydessä haluttiin huomioida myös mahdollisen suomalaisen viittomakielen tutkinnon tarpeet. Ensimmäiseksi laadittiin viittomakielen itsenäisen tuottamisen ja viittomakielisen keskustelun osakokeisiin erilaisia tehtäviä, joita pilotoitiin vuosina 2017–2018 kahden erityyppisen oppijaryhmän avulla: kuurot maahanmuuttajataustaiset viittomakielen oppijat ja viittomakieltä opiskelevat tulkkio opiskelijat. Pilotoinnin tavoitteena oli testata, kuinka erilaiset oppijat selviävät yksikielisistä ohjeista ja miten eri tehtävätyypit toimivat. Tätä pilotoinnissa saatua aineistoa hyödynnettiin myöhemmin myös taitotasokuvainten ja arviointikriteereiden validoinnissa.

Taitotasokuvainten ja arviointikriteerien validointiprosessi

Suomalaisen viittomakielen taitotasokuvaimet ja arviointikriteerit validoitiin vuosina 2017–2018. Validoinnilla varmistettiin, että taitotasokuvaimet ja arviointikriteerit sisältävät kaikki keskeiset suomalaisen viittomakielen osaamisen piirteet ja että niiden kehittymisestä taitotasolta toiselle vallitsee asiantuntijajoukossa yhdenmukainen käsitys. Validoinnissa myös tarkistettiin, että kuvaimet ja kriteerit sopivat käyttötarkoitukseensa ja että ne toimivat tarkoituksenmukaisella tavalla.

Onnistunut validointi edellyttää aina mahdollisimman kattavaa asiantuntijaryhmää. Tästä syystä viittomakielen validointiprosessiin valittiin erilaisia viittomakielen asiantuntijoita, kuten suomalaisen viittomakielen tulkkio opiskelijoiden kouluttajia, kuurojen maahanmuuttajien opettajia sekä muita suomalaisen viittomakielen tutkimus- ja asiantuntijatehtävissä toimivia. Valituilla

asiantuntijoilla oli kokemusta viittomakielen opetuksesta ja arvioinnista, minkä lisäksi heillä oli kokemusta mahdollisista tutkintoon osallistujien kaltaisista kielenoppijoista. Yhteensä validointiprosessiin osallistui 16 asiantuntijaa.

Kaksipäiväisiä validointitapahtumia järjestettiin neljä, ja niihin osallistui kerrallaan 8–13 asiantuntijaa. Validointi suoritettiin osataito kerrallaan: ensin validoitiin ymmärtämisen taitotasokuvaimet, sitten itsenäisen tuottamisen taitotasokuvaimet ja arviointikriteerit ja viimeisenä viittomakielisen keskustelun taitotasokuvaimet ja arviointikriteerit.

Validointitilaisuuksissa käytettiin erilaisia menetelmiä, joita kaikkia yhdisti samat tavoitteet ja kysymykset: taitotasokuvainten parissa työskenneltäessä pohdittiin kuvauksien sisältöjen lisäksi niiden kuvaaman taidon loogista kehittymistä taitotasolta toiselle. Analyttisiä arviointikriteereitä tarkasteltiin validointiprosessissa kahdesta eri näkökulmasta. Ensinnäkin tarkasteltiin taidon kehittymistä taitotasolta toiselle, eli kuinka osuvasti yksittäinen kielen piirre (esim. sujuvuus tai ilmaisun tarkkuus ja laajuus) kuvaa taidon kehittymistä ja miten se kehittyy loogisesti taitotasolta toiselle. Toiseksi tarkasteltiin myös sitä, kuinka tietyn taitotason sisällä kielen eri piirteet olivat suhteessa toisiinsa: muodostivatko ne yhdessä loogisen ja osuvan kuvauksen kyseisestä taitotasosta ja olivatko kuvaukset sopuinnussa koko taitotasoa kuvaavaan yleiskriteerin kanssa.

Ennen jokaista validointitilaisuutta asiantuntijat suorittivat ennakkotehtävän, jonka tarkoituksena oli tutustuttaa heidät etukäteen kyseisen viikonlopun aiheeseen. Itse validointitilaisuuksissa käytettiin erilaisia työtapoja, mutta pääpaino koko prosessissa oli keskusteluilla. Erilaisten työskentelymuotojen avulla haluttiin edistää sitä, että jokaisen osallistujan asiantuntijuus saatiin mahdollisimman hyvin hyödynnettyä ja että jokaisella heistä oli mahdollisuus ilmaista mielipiteensä. Työskentely validointitilaisuuksissa eteni joka kerta samalla tavoin: Ensin asiantuntijat perehtyivät ohjattujen tehtävien avulla validoitavaan taitoon itsenäisesti, minkä jälkeen työskentelyä jatkettiin pareittain tai pienryhmissä. Lopuksi kuvaukset taidon kehittymisestä aina viimeisteltiin yhdessä koko asiantuntijaryhmän kesken keskustellen. Erilaisten menetelmien avulla haluttiin varmistaa, että asiantuntijoilla oli yhtäläinen käsitys kyseessä olevan taidon kehittymisestä ja että taitotasojen väliset erot olivat selkeät.

Testitehtävien pilotoinnista saatuja eri taitotasolla olevien oppijoiden suoritusnäytteitä hyödynnettiin validoinnissa. Suorituksia verrattiin kuvaimiin, millä varmistettiin se, että ne kuvaavat kyseisen taitotason piirteitä riittävällä tarkkuudella. Arviointikriteereiden osalta näytteiden avulla saatiin tietoa siitä, miten hyvin suorituksia pystyi kriteereiden avulla arvioimaan ja oliko niissä arvioinnin näkökulmasta puutteita tai jotakin liikaa. Suoritusnäytteiden arviointi toimi myös erinomaisena keskustelun herättäjänä.

Haasteita validointityöhön toi se, että kuvainten rakentaminen toteutettiin kirjallisten, suomenkielisten dokumenttien kautta. Osataitojen kehittymistä tarkasteltiin ensin suomeksi kirjoitettujen kuvausten kautta, jonka jälkeen ne toteutettiin viittomakielisinä videotallenteina. Jotta viittomakieliset versiot saatiin mahdollisimman osuviksi, asiantuntijoita pyydettiin kommentoimaan viitotuissa kuvaimissa käytettyjä ilmauksia ja lisäksi vertaamaan suomeksi kirjoitettuja ja viitottuja kuvaimia toisiinsa. Vaikeuksia aiheuttivat ennen kaikkea suomenkieliset arviointialan käsitteet, joille ei aina löytynyt (suoria) viittomakielisiä vastineita.

Kuvaimet ja kriteerit on viitekehyksissä yleensä kirjoitettu hyvin yleisellä tasolla, jotta niitä voidaan soveltaa paremmin eri tarkoituksiin ja jopa eri kieliin. Lisäksi taidon kehittymisestä ei esitetä kovin tarkkaa kuvausta, koska kielen oppiminen on hyvin yksilöllistä, eikä se noudata

tiettyä säännönmukaista oppimisjärjestystä. Viittomakielen asiantuntijaryhmän sisällä käytiinkin paljon keskusteluja siitä, millä tarkkuudella taidon kehittyminen viitekehyksissä kuvataan. Koska validointiin osallistui eritaustaisia asiantuntijoita – opettajia ja tutkijoita, kuuroja ja kuulevia – käsitykset viittomakielen taitoon liittyvien piirteiden tärkeydestä ja oppimisjärjestyksestä myös vaihtelivat. Tästä syystä asiantuntijaryhmässä pohdittiin paljon sitä, mikä näkökulma valitaan lähtökohdaksi ja mitkä kielen piirteet ovat keskeisiä viittomakielen taidossa. Keskustelujen avulla kuitenkin saavutettiin yhteisymmärrys kuvainten ja kriteereiden sisällöistä. Onnistunut validointiprosessi onkin pitkälti kompromissien tekemistä ja toisten mielipiteiden hyväksymistä.

Lopuksi

Suomalaisen viittomakielen tutkinto edellyttää muutoksia asetukseen yleisistä kielitutkinnoista. Asetukseen on kirjattava viittomakielen osataidot, jotka ovat erilaiset kuin muissa Ykin tutkintokieliissä. Asetusmuutosta helpottaa se, että viittomakielen kolmen osataidon (viittomakielen ymmärtäminen, viittomakielen itsenäinen tuottaminen ja viittomakielinen keskustelu) kehittyminen on kuvattu näissä juuri valmistuneissa viittomakielen taitotasokuvaimissa ja arviointikriteereissä. Nyt tarvitaan vain poliittista tahtotilaa, että vuosia odottanut asetusmuutos saadaan voimaan ja että tutkinnon toteuttamista voidaan viedä eteenpäin.

Validointiprosessi oli ajallisesti ja työmäärällisesti varsin iso ponnistus, mutta se oli monella tapaa hyödyllinen eri osapuolille. Tutkintojärjestelmän näkökulmasta se oli tärkeä osa laadunvarmistusta. Prosessin aikana voitiin kokeilla ja toteuttaa erilaisia validointimenetelmiä, ja näin saatua tietotaitoa voidaan hyödyntää myös tulevaisuudessa muissa tutkintojärjestelmän validointitilaisuuksissa. Validointiin osallistuneet asiantuntijat taas olivat tyytyväisiä työnsä tuloksiin: vihdoinkin suomalaisessa viittomakielessä on taitoa kuvaavat tasokuvaimet ja kriteerit! Lisäksi heiltä saadun palautteen perusteella tilaisuudet tarjosivat heille harvinaislaatuisten mahdollisuuden keskustella yhdessä suomalaisesta viittomakielestä ja siihen liittyvistä asioista.

Helmikuussa julkistetut kuvaimet ja kriteerit (ks. Yleiset kielitutkinnot 2019) ovat kaikkien vapaasti käytettävissä. Toivommekin, että niitä voidaan hyödyntää monessa eri yhteydessä. Tulevaisuus kuitenkin näyttää, kuinka laajasti ne otetaan käyttöön ja minkälaisen vastaanoton ne saavat. Tästä syystä toivommekin kaikenlaista palautetta niistä, sillä vain käyttökokemusten kautta voimme saada arvokasta palautetta niiden toimivuudesta ja mahdollisista kehittämistarpeista.

Sari Ahola on tutkimuskoordinaattori ja Sari Ohranen ja Reeta Neittaanmäki työskentelevät projektitutkijoina Yleisissä kielitutkinnoissa Soveltavan kielentutkimuksen keskuksessa Jyväskylän yliopistossa.

Suomalaisen viittomakielen taitotasokuvaimet ja arviointikriteerit löytyvät sekä viitottuina että suomeksi Yleisten kielitutkintojen verkkosivulta: <https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/yki/svk> (<https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/yki/svk>).

Lähteet

EVK 2001 = Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. 2001. Council of Europe. Cambridge: Cambridge University Press. EVK 2018 = Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. Companion Volume with New Descriptors. 2018. Council of Europe. <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989> (<https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>), viitattu 12.2.2019.

Inha, K. & Mattila, P. (2018). Se on kielestä kiinni! Kielten eurooppalainen viitekehys uudistuu. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 9(5). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2018/se-on-kielesta-kiinni-kielten-eurooppalainen-viitekehys-uudistuu> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2018/se-on-kielesta-kiinni-kielten-eurooppalainen-viitekehys-uudistuu>), viitattu 7.4.2019.

Leeson, L., van den Bogaerde, B., Rathmann, C. & Haug, T. 2016. Sign languages and the Common European Framework of Reference for Languages. Common Reference Level Descriptors. Council of Europe. <https://www.ecml.at/Portals/1/mtp4/pro-sign/documents/Common-Reference-Level-Descriptors-EN.pdf> (<https://www.ecml.at/Portals/1/mtp4/pro-sign/documents/Common-Reference-Level-Descriptors-EN.pdf>), viitattu 26.2.2019.

Opetushallitus 2012. Selvitys viittomakielen sisällyttämisestä Yleisiin kielitutkintoihin. Raportit ja selvitykset 2012:9. Helsinki: Opetushallitus. https://www.oph.fi/download/140921_Selvitys_viittomakielen_sisallyttamisesta_yleisiin_kielitutkintoihin.PDF (https://www.oph.fi/download/140921_Selvitys_viittomakielen_sisallyttamisesta_yleisiin_kielitutkintoihin.PDF)

Sivunen, N., Tossavainen, H. & Ahola, S. Suomalaisen viittomakielen liittäminen Yleisiin kielitutkintoihin. Julkaisussa Leblay, T., Lammervo, T. & Tarnanen, M. (toim.), *Yleiset kielitutkinnot 20 vuotta*. Raportit ja selvitykset 2014:16. Helsinki: Opetushallitus. https://www.oph.fi/download/161916_yleiset_kielitutkinnot_20_vuotta.pdf (https://www.oph.fi/download/161916_yleiset_kielitutkinnot_20_vuotta.pdf), viitattu 11.2.2019.

Yleiset kielitutkinnot 2019. Suomalaisen viittomakielen taitotasokuvaimet ja arviointikriteerit. Soveltavan kielitutkimuksen keskus, Jyväskylän yliopisto. Saatavilla: <https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/yki/svk> (<https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/yki/svk>)

Artikkeliin viittaaminen

Ahola, S., Ohranen, S. & Neittaanmäki, R. (2019). Suomalaisen viittomakielen taitotasokuvainten ja arviointikriteereiden kehittäminen Yleisissä kielitutkinnoissa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 10(2). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2019/suomalaisen-viittomakielen-taitotasokuvainten-ja-arviointikriteereiden-kehittaminen-yleisissa-kielitutkinnoissa>

2019/suomalaisen-viittomakielen-taitotasokuvainten-ja-arviointikriteereiden-kehittaminen-yleisissa-kielitutkinnoissa (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2019/suomalaisen-viittomakielen-taitotasokuvainten-ja-arviointikriteereiden-kehittaminen-yleisissa-kielitutkinnoissa>)

